

Nr rejestracyjny: 2015/18/E/HS2/00066; Kierownik projektu: dr Paula Kinga Orzechowska

Fonotaktyka to gałąź fonologii, która określa możliwości występowania głosek w danym języku. Zgodnie z uniwersaliami językowymi, zakłada się, iż w językach świata wyklucza występowanie sekwencji kilku spółgłosek, określanych mianem zbitki, w sylabie lub wyrazie. Ponieważ najbardziej pożądaną strukturą jest połączenie spółgłoski i samogłoski, badanie języków, które dopuszczają zbitki staje się kluczowe dla teorii fonologicznej oraz klasyfikacji typologicznej. Język polski, na przykład, dopuszcza występowanie czterech spółgłosek na początku wyrazu (/strf/ w wyrazie strwoni) i pięciu na jego końcu (/mpstf/ w wyrazie przestpstw). Tak złożone sekwencje spółgłoskowe występują m.in. w językach słowiańskich oraz germańskich.

Niniejszy projekt ma za zadanie stworzenie interdyscyplinarnego zespołu obejmującego badaczy specjalizujących się w zakresie fonologii. Współpraca ekspertów pozwoli na analizę zbitki spółgłoskowych występujących na początku wyrazu w kilku systemach językowych: polskim, rosyjskim, niemieckim i angielskim. Na podstawie nowatorskiej metody analizy zbitki spółgłoskowych uwzględniającej szersze spektrum kategorii niż metody dotychczas stosowane, sformułowane zostaną dotychczas niezdefiniowane preferencje dla każdego systemu językowego. Na przykład, wstępna analiza sugeruje, iż fonotaktyka języka polskiego oparta jest na cesze miejsca artykulacji, podczas gdy język niemiecki konstruuje zbitki uwzględniając w szczególności cechy sposobu artykulacji. Preferencje zostaną przetestowane w trzech badaniach nad percepcją i produkcją zbitki spółgłoskowych przez dorosłych rodzimych użytkowników wyżej wymienionych języków.

Jedną z wymiernych korzyści projektu będzie zaproponowanie nowego narzędzia służącego do analizy zbitki spółgłoskowych. Ten model stanowi oryginalną i logiczną propozycję, która może nie tylko konkurować z istniejącymi metodami analizy fonotaktycznej ale również je wzbogaca. Badanie ma charakter nowatorski poprzez zaproponowanie sposobu analizy obszernych danych zaczerpniętych z fonotaktycznie złożonych języków, z którymi teoria fonologiczna do tej pory nie była w stanie sobie poradzić. Zaletą projektu jest jego interdyscyplinarność, łącząca kilka dziedzin językoznawstwa: fonetyki, fonologii, morfologii, językoznawstwa korpusowego oraz typologii. Rezultaty badania będą relewantne dla polskiej i światowej nauki, znajdując zastosowanie w szerokiej gamie dziedzin naukowych, takich jak nauczanie języka, patologia mowy czy morfologiczny parsing. Wyżej wymienione obszary są przedmiotem zainteresowania nie tylko badaczy, ale również nauczycieli i terapeutów.